

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย

สิริพร อิ่มทุ่น¹, อำนวย ตันพานิชย์², ชีรนันท์ ตันพานิชย์³

บทคัดย่อ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย ประกอบด้วย การตลาด (Marketing) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) จริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย (Ethical issues in adventure Sport tourism) ด้านการตลาดท่องเที่ยวผจญภัย ซึ่งมีความซับซ้อนทางความแตกต่างของความรู้สึกรักของนักท่องเที่ยว มีความแตกต่างของจุดมุ่งหมายของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย มีความแตกต่างเกี่ยวกับฤดูกาลท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบคนเดียว หรือกลุ่ม ราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยว ประสบการณ์การท่องเที่ยวทั้งระยะสั้นและยาว การผสมผสานทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบท้องถิ่น และวิธีการจัดจำหน่าย เป็นต้น ด้านการจัดการความเสี่ยง เป็นการประเมินความเสี่ยง กลยุทธ์ทางการจัดการความเสี่ยง มีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง และการคงไว้ซึ่งความเสี่ยง

คำสำคัญ: การจัดการ, การท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย

1 บัณฑิตศึกษาคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

2 หัวหน้าภาควิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพคณะวิทยาศาสตร์การกีฬามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

3 อาจารย์พลศึกษาและวิทยาศาสตร์กีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

จนนำไปสู่การจัดการความเสี่ยงของการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ด้านจริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย สามารถแบ่งตามเกณฑ์ ดังนี้ การท่องเที่ยว และผู้จัดทัวร์ ภูมิประเทศ ประเด็นปัญหาท้องถิ่น การจัดการด้านอุปกรณ์ต่างๆ ประเด็นที่เกิดจากความเสียวไม่ตี และกฎหมายท้องถิ่น

บทนำ

สถานการณ์ระดับโลก การท่องเที่ยวมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าสถานการณ์ความไม่แน่นอน ทั้งจากผู้ก่อการร้าย ภัยธรรมชาติ โรคระบาด และการปรับตัวของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ตลอดจนความไม่แน่นอนทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมืองของหลายประเทศทั่วโลกล้วนแต่เป็นปัจจัยลบต่อการท่องเที่ยว แต่แนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO อ้างถึงใน สิริพร อิมหุณ, 2558) คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลก รวมทั้งสิ้นประมาณ 900 - 920 ล้านคนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 - 4 ในทุกปี และก่อให้เกิดรายได้ด้านการท่องเที่ยวทั่วโลกประมาณ 870 - 880 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 - 2559: 7) สำหรับสถานการณ์ภายในประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมาจาก 13,821,802 คน ในปี 2549 เป็น 15,841,683 คน ในปี 2553 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวสูงสุด สำหรับรายได้จากการท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยว คือเพิ่มขึ้นจาก 482,319.17 ล้านบาทในปี 2549 เป็น 585,961.80 ล้านบาท ในปี 2553 (กรมการ

ท่องเที่ยว, 2553 อ้างอิงจากยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 – 2559: 12) โดยในปี 2556 มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวน 26,735,583 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ที่มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีจำนวน 22,353,903 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สืบค้น 4 ธันวาคม 2557, จาก :<http://service.nso.go.th>.)

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการท่องเที่ยวที่อยู่ควบคู่กับการท่องเที่ยวในทุกยุคทุกสมัยและกำลังได้รับความนิยมในปัจจุบันและ จะทวีความนิยมมากขึ้นในอนาคต (นิตา ชัชกุล, 2547) โดยจะเน้นการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นหลักและเป็นรูปแบบกิจกรรมที่มีความแปลกใหม่และท้าทาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549) ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องมีความสามารถที่โดดเด่น รวมถึงองค์ประกอบทางด้านทักษะร่างกาย และประสบการณ์ ที่พร้อมทำกิจกรรม (Muller and Cleaver, 2000: 156) ในทางตลาดการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยจะแบ่งออกเป็น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเข้มข้น และการท่องเที่ยวกึ่งผจญภัย (Simon Hudson, 2002) การผจญภัยเป็นอะไรที่เป็นความรู้สึกส่วนตัว ซึ่งแต่ละคนจะมีระดับของการผจญภัยที่ไม่เท่ากัน เพียงแค่ขอให้บุคคลนั้นรู้สึกตื่นเต้นในสิ่งที่ได้ทำสิ่งที่ได้เผชิญสิ่งนั้นหรือ กิจกรรมนั้นๆ ก็กลายเป็นการผจญภัยได้อย่างไม่น่าสงสัย (กึ่งกนก เสาวภาวศ์, 2556: 26) นักท่องเที่ยวคาดหวังว่าการผจญภัยนั้นจะมีความตื่นเต้น ท้าทาย มีความเสี่ยงสูง และใช้ความสามารถเฉพาะบุคคล (Millington et al., 2001: 67)

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวหมายถึง การเดินทาง (Travel) ที่มีเงื่อนไข 3 ประการ คือประการแรก เป็นการท่องเที่ยวแบบการเดินทาง (Travel) เป็นการเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้าง โดยมีการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือระยะทางไกลก็ได้ ประการที่สองการท่องเที่ยวแบบมีจุดหมายปลายทาง (Destination) เป็นการเดินทางที่มีจุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่เดิมหรือภูมิลำเนาเดิมโดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้ช่วงเวลาหนึ่งซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน ประการที่สาม เป็นการท่องเที่ยวตามความมุ่งหมาย (Purpose) หมายถึงมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้เดินทางคนหนึ่งอาจมีความมุ่งหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 5-6) ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก UNWTO (2010) กำหนดความหมายของการเดินทางที่เป็นการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

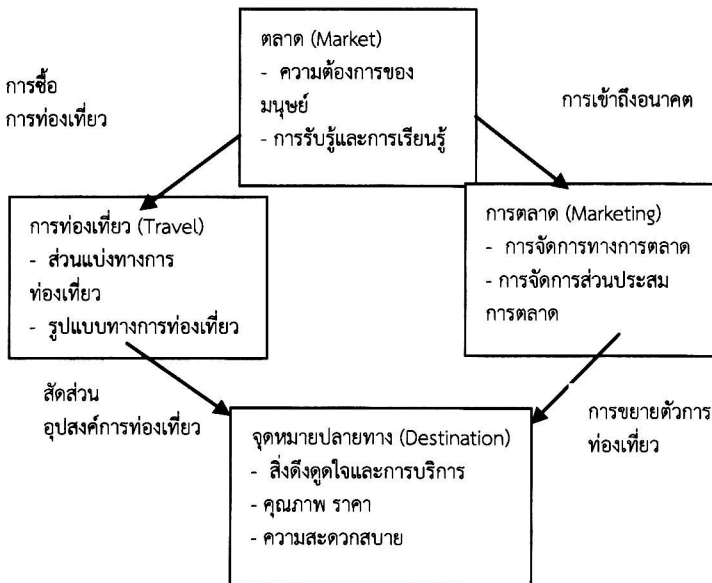
สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวคือการเดินทางในรูปแบบต่างที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีกิจกรรมต่างๆและมีการใช้บริการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งแบบค้างคืน หรือไม่ค้างคืน โดยมีระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่เกี่ยวข้อง

กับความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ และชุมชนท้องถิ่น (กิ่งกนก เสาภาวงศ์, 2556)

ระบบการท่องเที่ยว

ระบบการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งต่างๆ ในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กันและมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรม การท่องเที่ยวที่มีระเบียบและขั้นตอน

ระบบการท่องเที่ยวประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ ตลาด (Market) การท่องเที่ยว (Travel) จุดหมายปลายทาง (Destination) และการตลาด (Marketing) ดังรายละเอียดดังนี้



ภาพที่ 1 แสดงระบบการท่องเที่ยว (Tourism System)

รูปแบบการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีมากมายหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างในการจัดแบ่งรูปแบบของการท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ของการจัดแบ่ง ในที่นี้สามารถรวบรวมรูปแบบของการท่องเที่ยว (สุวัฒน์ จูธากร และคณะ, 2550) แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ คือ

1. รูปแบบของการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง และของการท่องเที่ยวตามสภาพภูมิศาสตร์การเดินทาง และถิ่นพำนักของนักท่องเที่ยวการจัดแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะเป็นการจัดแบ่งเพื่อเก็บข้อมูลของการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ตลอดจนการนำมาใช้ในการวางแผนและเพื่อศึกษาผลได้จากทางเศรษฐกิจ ที่เกิดจากนักท่องเที่ยว ที่มีถิ่นพำนักต่างกัน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) คือ การเดินทางไปท่องเที่ยวยังต่างประเทศ โดยมีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ในประเทศนั้นๆ ทั้งนี้จะต้องผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมือง พิธีการศุลกากร รูปแบบของการท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1) การท่องเที่ยวขาออก (Outbound Tourism) คือ การเดินทางออกจากประเทศที่เราพำนักอยู่ถาวรออกไปยังประเทศอื่น

2) การท่องเที่ยวขาเข้า (Inbound Tourism) คือ การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของบุคคลที่มีถิ่นพำนักอาศัยถาวรอยู่ในประเทศนั้นๆ

1.2 การท่องเที่ยวภายในประเทศ (Internal Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่มีภูมิศาสตร์เฉพาะภายในอาณาเขตของแต่ละประเทศนั้นๆ โดยหมายรวมถึง การเดินทางท่องเที่ยวของบุคคลทั้งที่มีถิ่นพำนักถาวรและไม่ถาวรภายในประเทศนั้น จากนิยามดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวในลักษณะนี้เกิดขึ้นจากการเดินทางขอบุคคล 2 กลุ่ม คือ

1) นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourist) คือ บุคคลที่เดินทางอยู่ภายในประเทศที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของตน เช่น คนไทยที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย และเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไทย

2) นักท่องเที่ยวชาวเข้า (Inbound Tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักถาวรของตนไปอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 3 กลุ่ม คือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยวไร้พินทุทะเล และนักท่องเที่ยวที่มีที่พักชั่วคราวในต่างประเทศ ที่มีใช้ถิ่นฐานเดิมของตนเองแล้วเดินทางไปเที่ยวยังประเทศอื่น ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. รูปแบบของการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของคนเดินทางรูปแบบของการท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางสามารถจัดแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1 การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อน การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อน เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจของการใช้ชีวิตประจำวัน และต้องการหาประสบการณ์ใหม่ เดินทางไปยังสภาพแวดล้อมใหม่ๆ หรือเดินทางเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงสภาพอากาศ

ภายในประเทศของตน การท่องเที่ยวรูปแบบนี้เป็นวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (Mass Tourism)

2.2 การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ คือ การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการทำงาน และมีวัตถุประสงค์รองคือการได้ท่องเที่ยวในสถานที่ที่ไปทำงานด้วยการท่องเที่ยวลักษณะนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจโดยทั่วไป (Regular Business Travel) หมายถึง การเดินทางไปติดต่อประสานงาน การเซ็นสัญญา โดยอาจมีระยะเวลาพักพ่อน 2-3 วันเช่น นักธุรกิจชาวออสเตรเลียเดินทางมาเซ็นสัญญาเป็นหุ้นส่วนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หรือตัวแทนขายประกันเดินทางไปเยี่ยมลูกค้า เป็นต้น

2) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมนานาชาติ (Meeting Incentive Convention and Exhibition) การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ละการท่องเที่ยวเพื่อการจูงใจหรือการจูงใจ คือ การท่องเที่ยวทั้ง 4 รูปแบบที่กล่าวมานี้จะมีความสัมพันธ์กัน เช่นการเดินทางไปประชุมสัมมนา ก็อาจจะมีการจูงใจหรือการจูงใจร่วมด้วย หรือ ผู้ที่เดินทางแบบการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล ก็อาจจะเข้าร่วมประชุมด้วยก็เป็นที่ เพราะฉะนั้นกิจกรรมทั้ง 4 ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ในปัจจุบันได้มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบดังกล่าวอย่างกว้างขวาง ทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญถึงรายได้และภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวเนื่องจากกลุ่มผู้เดินทางเหล่านี้จะมีการศึกษาสูง ถ้าเดินทางไปติดต่อธุรกิจหรือประชุมสัมมนาที่ประเทศใดแล้ว เกิดความประทับใจ ก็อาจจะกลับมาท่องเที่ยวอีก

2.3 การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มคิดว่า การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมบรรยากาศบ้านเมือง หรือชมธรรมชาติไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นจึงมีการคิดรูปแบบการท่องเที่ยวขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายรูปแบบ เช่น

1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังจะยกตัวอย่างของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่าชมธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืช ในอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น

2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่มุ่งความสนใจกิจกรรมการเกษตร หรือสภาพแวดล้อมทางการเกษตรเป็นหลัก เช่น การเที่ยวชมสวนผลไม้ตามฤดูกาล การเที่ยวไร่ชา เป็นต้น

3) การท่องเที่ยวชุมชน (Community Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อศึกษาถึงการดำรงชีวิต ความเชื่อ หรือความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ

4) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบพิเศษที่มีกิจกรรมที่ทำหาความสามารถของนักท่องเที่ยว เช่น ไต่หน้าผา ล่องไพร ล่องแก่งตามแม่น้ำที่มีความลึกและไหลเชี่ยว เป็นต้น

5) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปรักษาอาการเจ็บป่วยหรือฟื้นฟูสุขภาพ เช่น สถานที่อาบน้ำแร่ สถานที่ออกกำลังกาย การนวดแผนโบราณ การทำสปา เป็นต้น

6) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม (Cultural and Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อไปศึกษาหาความรู้และชมความงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ แหล่งโบราณคดี หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมที่สามารถสะท้อนถึงวิถีชีวิตคนในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ

7) การท่องเที่ยวชมงานประเพณี (Traditional Tourism) หมายถึง เดินทางท่องเที่ยวเพื่อร่วมงานประเพณีในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นเป็นผู้จัดขึ้น เช่น ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นต้น

3. รูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะการจัดการเดินทางการท่องเที่ยวลักษณะนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.1 การท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ จะเป็นการท่องเที่ยวแบบซื้อรายการนำเที่ยวสำเร็จรูปหรือที่เรียกว่า Package Tour จากบริษัทนำเที่ยว และจะต้องมีจำนวนนักท่องเที่ยว 11 คนขึ้นไป ที่จะมีกรรวมราคาค่าใช้จ่ายทั้งหมดของการเดินทางไว้แล้ว การเดินทางรูปแบบนี้จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก ทั้งยังมีเพื่อนร่วมทาง มีการวางแผนในการเดินทางอย่างสะดวกและรวดเร็ว มีความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเนื่องจากมีมัคคุเทศก์คอยดูแลในหมู่คณะ หรืออาจจะได้รับสิทธิพิเศษต่างๆในสถานที่ที่จะเปิดให้เข้าชมเป็นหมู่

คณะเท่านั้น โดยเราจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากบริษัทนำเที่ยวทั้งหมด

3.2 การท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) จะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนจัดการการเดินทางด้วยตนเองทุกอย่าง การท่องเที่ยวแบบนี้จะมีความเป็นส่วนตัวสูง และสามารถเข้าไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวได้ลึกซึ้งมากกว่าการที่ไปเป็นหมู่คณะ

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย หมายถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้นและแปลกใหม่ ในสภาพธรรมชาติที่ห่างไกลความเจริญและมีความลำบากในการเข้าถึง เช่น การเดินป่า การปีนเขา จัดอยู่ในประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประเภทผจญภัย ซึ่งจำแนกตามระดับความสนใจในธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่อนุรักษ์ธรรมชาติ (Soft Adventure Tourism) จะมีกิจกรรมค่อนข้างชัดเจน คือมีเป้าหมายหลักในการได้มีโอกาสประกอบกิจกรรมที่มีความท้าทายหรือเสี่ยงภัย การใช้พลังกำลัง การได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่วนเป้าหมายรองคือการได้ชื่นชมธรรมชาติ การเรียนรู้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการล่องแก่ง พายเรือแคนูคายัค และปีนหน้าผา เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 และนิศา ซัชกุล, 2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวผจญภัย หมายถึง กิจกรรมการเดินทางจากถิ่นที่อยู่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยมีเหตุจูงใจเพื่อการพักผ่อน เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อสุขภาพ เพื่อการศึกษา หรือเพื่อการศึกษา หรือเหตุจูงใจอื่นๆ และในระหว่างการเดินทาง

ห้องเที่ยวอาจจะมีเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้นหรือต้องเผชิญหน้าหรือทำยากกับการเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นโดยผู้เดินทางอาจจะคาดการณ์ได้หรือคาดการณ์ไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งผู้เดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องมีการเตรียมการอย่างดี มีผู้นำที่มีประสบการณ์ และตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเพราะอาจเกิดอันตรายได้ เช่น ทัวร์เดินป่า นักท่องเที่ยวจะได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ชมต้นไม้ ดอกไม้ หรือสัตว์ป่า ได้ออกกำลังกายเดินผ่านป่า ผ่านภูเขา ล่องแม่น้ำ ได้ศึกษาธรรมชาติในป่า และบางครั้งอาจจะเดินหลงป่า มีฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลาก หลงทาง ลื่น หกล้ม แมลงหรือสัตว์กัดต่อย ฯลฯ

Swabrooke et al., (2003) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมผจญภัย (Adventure Activities) เป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบกิจกรรมได้สัมผัสกับสถานการณ์ที่ตนเองไม่รู้ ไม่คาดคิด ได้สัมผัสกับความตื่นเต้น ท้าทาย ความเสี่ยง ทำให้รู้สึกว่าได้รับคุณค่าจากประสบการณ์ที่ได้พบเจอ เช่น ได้พัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม การได้ประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนเองมีกับกิจกรรมที่ทำ ซึ่งความรู้สึกได้ผจญภัยจะไม่เท่ากันจะแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการได้แก่ การรับรู้ส่วนบุคคล ทักษะ อารมณ์ สภาพร่างกาย เป็นต้น

ภาพรวมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ (กิ่งกนก เสาวภาวงศ์, 2556)

1. การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ (Intellectual Adventure) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยประเภทนี้เป็นการเดินทางไปยังที่แห่งหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประสบการณ์ความรู้ และพัฒนาตนเอง เช่น การเดินทางเพื่อศึกษาหาความรู้ การเข้าค่ายพักแรม การเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ หรือไปยังสถานที่ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้และสามารถนำมาพัฒนาตนเองได้

2. การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเพื่อพัฒนาอารมณ์ (Emotional Adventure) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยนี้เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อมีจุดมุ่งหมายในการทำให้เกิดอารมณ์สุข ซึ่งอาจจะเป็นทั้งในทางบวก และทางลบก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพนัน การทำกิจกรรมที่เต็มไปด้วยความเสี่ยง ซึ่งอะไรก็ตามที่ทำแล้วก่อให้เกิดอารมณ์สุขนั้นถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในรูปแบบนี้

3. การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเพื่อยกระดับจิตใจ (Spiritual Adventure) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับและขัดเกลาจิตใจ และจิตวิญญาณให้มีความสุขสงบที่แท้จริง การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในรูปแบบนี้เป็นการท่องเที่ยวในเชิงศาสนาเสียเป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติธรรม การเข้าร่วมพิธีฮัจจ์ เป็นต้น

รูปแบบของการท่องเที่ยวผจญภัย

ตามที่มีการท่องเที่ยวได้ให้ความหมายและลักษณะของการท่องเที่ยวผจญภัยที่นิยามกันมากในประเทศไทย คือ การพายเรือ ล่องแก่ง ปีนหน้าผา/ไต่เขา ซี่จักรยานภูเขา (Mountain Biking) ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวผจญภัยสามารถจำแนกได้ ดังนี้ (นิศา ชัชกุล, 2547)

1. การท่องเที่ยวผจญภัยทางบก ซึ่งมี การเดินป่า (รวมการนั่งช้างและส่องสัตว์ด้วย เพราะเหตุผลที่ว่าในการเดินป่าส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมเหล่านี้ที่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินป่าล่องไพรนิยมกระทำ) การดูนกและดูผีเสื้อ การเที่ยวถ้ำ การปีนหน้าผาหรือไต่เขา การขี่จักรยานเสือภูเขา

2. การท่องเที่ยวทางน้ำหรือทางทะเลโดยเรือ ชนิดต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งทีชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความนิยมกันมากในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในประเทศไทย คือ การล่องแก่ง การพายเรือคายักหรือแคนู และเรือใบ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

กล่าวถึงองค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยไว้ดังนี้

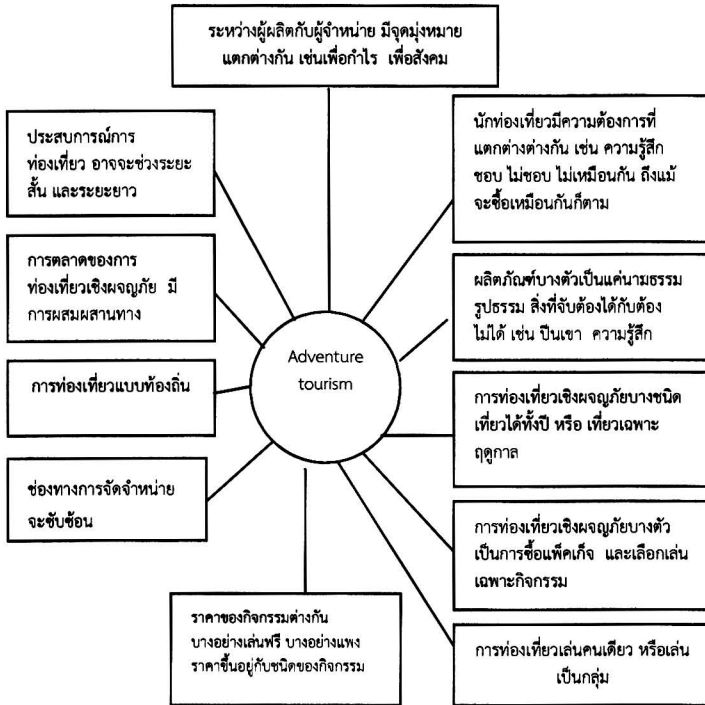
1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ให้ความตื่นตาตื่นใจ ท้าทายความสามารถของมนุษย์และชวนให้ทดลองทำเมื่อเข้าไปเที่ยว
2. มีบริการอำนวยความสะดวกพร้อม บางแห่งที่ไม่พร้อม นั้นนักท่องเที่ยวต้องไปแคมป์ปิ้ง
3. มีครูฝึกรับผิดชอบการแนะนำและดูแลความปลอดภัย
4. เป็นการจัดการที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
5. เป็นการจัดการที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และ แผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระยะสั้นและระยะยาว
6. นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน ตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัยปลอดภัย มีความทรงจำและประสบการณ์ใหม่(ไร่โพพรรณ แก้วสุริยะ, 2545 อ้างถึงใน ปัญญา เทียนนาวา, 2554)

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย ประกอบด้วย

1. การตลาด (Marketing)
2. การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)
3. ประเด็นจริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Ethical issues in adventure tourism)

1. การตลาด (Marketing)ความซับซ้อนทางด้าน การตลาดการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยดังนี้

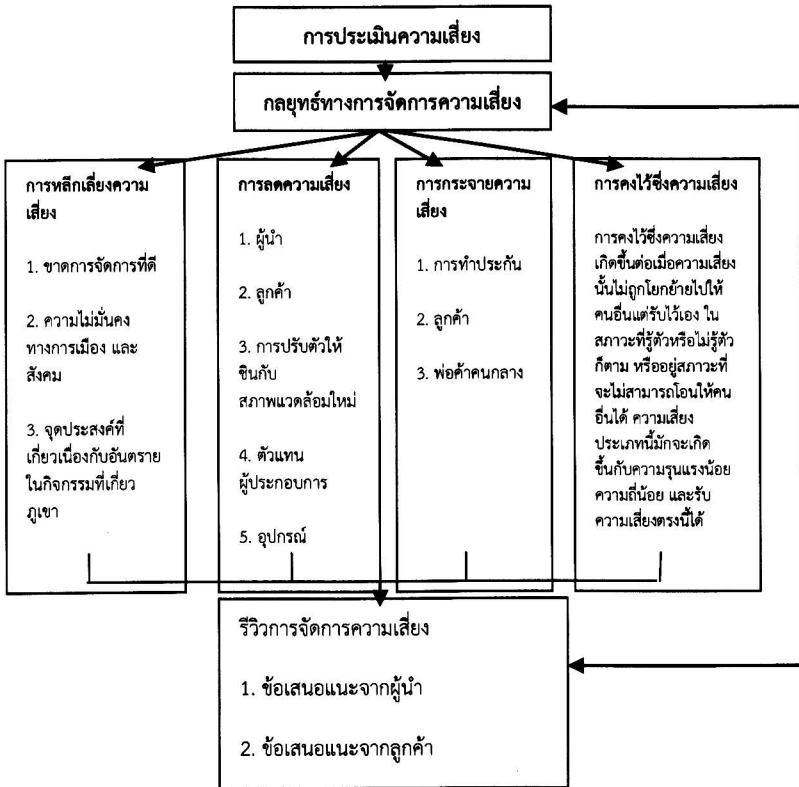


ภาพที่ 2 ความซับซ้อนของการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Swarkbrooke, Beard, Leckie and Pomfert, 2003)

2. การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)

แนวทางที่ผู้ประกอบการด้านการผจญภัยควรทำในแง่ของกลยุทธ์ทางการจัดการความเสี่ยง รูปแบบนี้เป็นการรวบรวมแง่มุมต่างๆจากหนังสือการจัดการความเสี่ยงและรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง

ด้านกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยงซึ่งผู้ประกอบด้านการท่องเที่ยวผจญภัยประเภทภูเขาควรนำไปปฏิบัติ ซึ่งมีรูปแบบการจัดการความเสี่ยงดังนี้



ภาพที่ 3 รูปแบบวิธีการจัดการความเสี่ยงกับการท่องเที่ยวเชิง

ผจญภัยประเภทภูเขา (Swarkbrooke, Beard, Leckie and Pomfert, 2003)

3. ประเด็นจริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

(Ethical issues in adventure tourism)จากการจำแนกประเภทประเด็นจริยธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย สามารถแบ่งตามเกณฑ์ดังนี้

- 3.1 นักท่องเที่ยว และผู้จัดทัวร์
- 3.2 ภูมิประเทศ
- 3.3 ประเด็นปัญหาท้องถิ่น
- 3.4 การจัดการทางด้านอุปกรณ์ต่างๆ
- 3.5 ประเด็นที่เกิดจากการจัดการความเสี่ยงไม่ดี
- 3.6 กฎหมายท้องถิ่น

การบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว (Tourism Management)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2548) ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมาย สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้วการจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทางและเกิดความล้มเหลวการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นต้องพิจารณาระบบย่อย หรือองค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยว บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น รวมทั้งพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยวด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญในระบบการท่องเที่ยวที่จำแนกได้เป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) คือ สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและทำให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ทรัพยากรทางธรรมชาติ (Natural Tourism Resource) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว

1.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Tourism Resource) เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเป็นผลงานที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ ทั้งนี้ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Tourism Resource) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวอย่างพียงที่นั้นๆ

1.2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต (Culture and Rural Way of Life) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดกันต่อมา

1.2.3 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการและบันเทิง (Recreation Attraction) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนที่ให้ความบันเทิง

2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) เป็นการให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ เพื่อความสะดวกระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ บริการ

ขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมถึงบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3. การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) ความพยายามที่จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตนและใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดการท่องเที่ยวสามารถทำได้ 2 วิธี

3.1 การให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

3.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว คือการให้ข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยัง นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อต่างๆเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

สรุป

การท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัย จึงจัดรวมอยู่ในกลุ่มเกี่ยวกับ โดยทั่วไปแล้วการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬา เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดหมายเพื่อบำบัดโรค บำรุงรักษากายหรือสุขภาพจิต (Health tourism) ซึ่งรวมถึงการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาเพื่อรักษาสุขภาพด้วย (Sport tourism) นอกจากนี้ยังรวมหมายถึงการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (adventure tourism) ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมย่อยของการเล่นกีฬาเอาไว้อด้วย ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรม 3 รูปแบบใหญ่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกัน คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport

tourism) สามารถแบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ลักษณะตามวัตถุประสงค์ในการเล่นกีฬา คือ การเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ คือ นักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวพร้อมกับวัตถุประสงค์ที่จะ ไปออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา เช่น เล่นกอล์ฟ ดำน้ำ พายเรือ

การเล่นกีฬาเพื่อการแข่งขัน คือ นักกีฬาไปแข่งขันกีฬาระหว่างจังหวัด หรือระหว่างประเทศ หรือระดับโลก โดยถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการแข่งขัน แต่นักท่องเที่ยวก็จะได้รับสุขภาพที่แข็งแรงในทางอ้อม และยังได้ท่องเที่ยวซึ่งส่งผลทำให้สุขภาพจิตดีด้วย และการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure tourism) เป็นอีกรูปแบบย่อยอีกอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา แต่นอกจากจะเน้นผลต่อสุขภาพกายแล้วยังมุ่งเน้นไปที่ความตื่นเต้นขณะทำกิจกรรมนั้นๆ เช่น การปีนเขา ใต้หน้าผา การล่องแก่ง เป็นต้น โดยผู้ประกอบการจะต้องมีการนำเอาหลักการบริหารจัดการมาใช้ในการกำหนดเป้าหมาย นำหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทในแต่ละสถานที่ โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่างๆ ของสังคม และสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดี ต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้วการจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไรทิศทางและเกิดความล้มเหลวการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้นต้องพิจารณาระบบย่อย หรือองค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดรายได้ต่อประเทศชาติ และความยั่งยืนของการท่องเที่ยวก็หาผจญภัยต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2548. รายงานผลงานกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาประจำปี 2548. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กาญจนบุรี. ข้อมูลจังหวัดกาญจนบุรี.วันที่เข้าถึงข้อมูล 4 ธันวาคม 2557, เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://www.kanchanaburiinfo.com/th/about.html>
- กิ่งกนก เสาวภาวงศ์. 2556. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงจักรยานยนต์ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางภูมิภาคอาเซียน. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดรชนัน เอมพันธุ์. 2549. การวางแผนจัดการการท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการฝึกอบรมและจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญจังหวัดลพบุรี.คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตา ชัชกุล. 2547. การจัดการท่องเที่ยวผจญภัย. ภูเก็ต: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. อุทยานธรรมชาติการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตายของประเทศไทย.กรุงเทพฯ: ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด.
- ปัญญา เทียมนาวา. 2554. การจัดการท่องเที่ยวผจญภัยด้วยจักรยานเสือภูเขาโดยชุมชน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- พงษ์เอก สุขใส. 2557. รูปแบบการบริหารจัดการกีฬาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2549. **การจัดการสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2545. **รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: กองส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย .
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2545. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สมคิด บางโม. 2548. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันคลังสมองของชาติ. 2552. **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. โครงการศึกษาเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันตก. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. 2549. **หลักการวางแผนภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมและจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจังหวัดลพบุรี, คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวัฒน์ จูธารณ์ และจริญญา เจริญสุขใส. 2550. **แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว**. เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- อารีย์ ถิรสัตยาพิทักษ์ และชัยนันท์ ไชยเสน. 2556. “การท่องเที่ยวลูกผสมเชิงนิเวศผจญภัยและความยั่งยืนทางการท่องเที่ยว: บทเรียนจากสองแพรง หมู่บ้านเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า”. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร* 33 (2): 167-185.

- Keeves, P. J. 1988. **Educational research, methodology, and measurement**. Oxford: Pergamon Press.
- Millington, K., Locke, T. and Locke, A. 2001. "Occasional studies: adventure travel". **Travel and Tourism Analyst**, 4.
- Muller, T. E. and Cleaver, M. 2000. "Targeting the CANZUS baby boomer explorer and adventurer segments". **Journal of Vacation Marketing**, 6 (2).
- Robbins, S. P., and Coulter, M. 2003. **Management**. London: Prentice-Hal.
- Simond, H. 2003. **Sport and Adventure Tourism**. New York: Haworth Press.
- Smith, E. W., Kronse, S. W. and Atkinson, M. O. 1961. **The education's encyclopedia**. New York: Prentice-Hall.
- Swarkbrooke, J., et al. 2003. **Adventure Tourism The new Frontier**. Burlington: Elsevier.
- UNWTO. 2010. [Online: unwto.org/en/content/why-tourism. Access: 10 Feb 2014]